

Германиянинг Мюнхен шаҳрида Германия иқтисодий ҳамкорлик вазирлиги ва Германия техникавий ҳамкорлик жамиятининг тақдирини боғлаб Тошкент молия институтининг ректори, Ўзбекистон Фанлар академияси мухбир аъзоси, профессор Мурод Шарифхужаев раҳбарлигидаги делегация семинарида қатнашди. Семинарнинг Германия иқтисодия тараққиёт институтини ташкил қилди. Жамоатчи мухбиримиз Мурод Шарифхужаев билан учрашиб суҳбатлашди.

улар Ўзбекистонга 10 дастур бўйича ёрдам бериши ҳам келишилган. Бу дастурларнинг баъзилари қуйидагилардан иборат:

Ўзбекистон бозор иқтисодиётига ўтиш даврида замон талабига жавоб берадиган кадрларни, аниқса, банк ва молия соҳасида тайёрлаш;

Ўзбекистонда солиқ тўрисидаги қонувларни замон талабига жавоб берадиган қилишда маслаҳат бериш ва кадрлар тайёрлаш;

Қонувларни ишлашда консалтинг бериш.

— Биз семинар пайтида жуда кўп ҳолларда уларнинг тажрибасини билиб олишга ҳарajat қилдик. Лекин бундан уларда қандай бўлса шундай қабул қилиш керак, деган зўрма-зўраки хулоса чиқармаслигимиз керак. Бизнинг республикамизнинг ўз йўли, ўз тақдир бор. Биз фақатгина уларнинг тажрибасидан фойдаланишимиз мумкин. Ушбу тажрибалар ҳеч шубҳасиз республикамизнинг тангликдан чиқишига имконият беради. Масалан, солиқ ва солиқни ташкил этиш, пул ва пул сисёти каби муаммоларга

ларда сақлайдилар.

Марказий банк банклар банкдир, яъни у барча банкларни зарур бўлган вақтда кредит билан таъминлайди. Банклар ўртасидаги ҳисоб-китоб ишларини амалга оширади, бошқа банклар орқали пул бозорига таъсир кўрсатади ва уларнинг фаолияти устидан назорат қилади.

Марказий банк «Хуқуқмат банкдир», яъни у давлат бюджетининг даромадларини тўплайди, сақлайди, харажатларини амалга оширади. Бундан ташқари давлатга кредит беради, унинг миқдори қонун орқали 6 миллиард марнадан ошмаслиги керак, чунки шундай белгиланган. Марказий банк давлатнинг иқтисодий сисётини юргизишда унинг маслаҳатчиси саналади.

Марказий банк давлатнинг захирачиси ҳисобланади, яъни унинг олтин ва валюта захираларини сақлайди ва давлатнинг қимматбаҳо қозғаларини сотади ва сотиб олади, давлат номидан турли халқаро молия ва кредит муассасалари билан алоқада бўлади, таъши савдонинг назорат қилади.

Юқоридики айтилган функцияларни аниқ шарт-шароитларни ҳисобга олган ҳолда бажариб, Марказий банк мамлакат пул бирлигининг барқарорлигини таъминлашга эришади.

— Домла, шу ҳамкорликнинг келажиги ҳақида нима дея оласиз?

— Ҳамкорлик натижасида уларнинг тажрибалари республикамизда жорий қилинса, иқтисодий қийинчиликдан қутилиш осон бўлади. Масалан, биздаги мавжуд бўлган солиқ ва солиқни ташкил этиш талаб даражасида эмас. Уларнинг жорий этилса, жуда кўп ижобий томонлари бор. Банк тизимларини ислоҳ қилиш ҳам давр талабидир. Пул муомаласини тартибга солишда уларнинг тажрибалари кўп келади.

— Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида у шаҳардан бу шаҳарга бориш муаммо бўлаётми. Унча-бунча эмас, ўн бир иккилик гуруҳининг Германияга бориш, ҳафталаб, ўн кунлаб ўша жойда яшашнинг ўзи бўлмайди-ку. Аниқроғи шунча харажатни ким бўйинга олади?

— Бутун харажатни улар зиммаларига олишди. Германия иқтисодий ҳамкорлик вазирлиги ва Германия техникавий жамияти ўз бўйинга олди. Германияда сарфлар улар зиммасида бўлди. Аммо бизнинг гуруҳимиз мана шу киши ҳафталик сафар чоғида мулкчиликдан ҳам кўпроқ назарий билимлар олишга муваффақ бўлди. Уларнинг тажрибаларини ижобий ривожлантириб, республикамиз шароитига мослаб талабаларга етказиш, умуман, замонавий мутахассислар тайёрлашда ушбу йўллардан кенг фойдаланиш бизнинг асосий вазифамиз эди.

Суҳбатдош Мусоқул УСМОНОВ.

Тошкент тўқимачилик ва ил-газлама ишлаб чиқариш бирлашмасининг буюш фабрикасида катта маҳоратга эга бўлган ишчилар меҳнат қилади. Уларнинг ўткир ингоҳлари тўқимачилик сифати паст матолар савдога чиқаришмайди. Ҳар бир назоратчи катта масъулият билан ишлайди.
СУРАТДА: сифат назоратчиси Мусаммар Абдуразоқова. Рустам Шарипов сурати.

КОРХОНАЛАРДА ЎТАПТИ

ЎЗБЕКИСТОН Халқ демократик партияси Сергели район кенгашида ойда бир марта бўладиган бюро аъзоларининг йилгилик кейинги пайта ўзгача тартибда ўтмоқда. Бу йилгилик корхоналарда бўлиб ўтапти. Жумладан, юмшак мебель ишлаб чиқариш бирлашмаси, электр механика заводи, темир-бетон конструкцияси заводи, 2-вагон депоси, махсус мебель заводларида бюро йилгилик бўлиб ўтди. Бюро аъзоларидан Э. Исҳоқова, Х. Йўлдошев, Х. Эргашев, Т. Попкова, А. Исломов, М. Аъзамқуллова, У. Тожибеков, Ф. Турсунхў-жаев ва бошқалар амалда бажарган ишлари ҳақида баҳарда меҳнат қилаётган ишчиларининг олдига ҳисоб бермоқдалар. Вужудга келган муаммолар шу корхона раҳбарлари эътиборига ҳавола этилиб, уларни ҳал этиш чоралари кўриломоқда.

Бундан кўриниб турибдики, ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида халқ билан ҳамкорлик ва ҳамнафас бўлиш керак, албатта ижобий натижа беради. Бунинг ўрни тушушган партия аъзолари барча имкониятлардан унумли фойдаланишмоқда.

Жалолиддин МУСАМУҲАМБЕДОВ.

* Ўзбекистон ва жаҳон ҚЎЛ КЕЛАДИГАН ТАЖРИБА

Транспорт ва йўл инфраструктурасини давлат тасарруфидан чиқариш.

Тузилган ушбу дастурларни бажариш учун Германия ҳуқумати 6 миллион марка ажратган. Айтилган биринчи дастурни амалга ошириш учун иқтисодий ҳамкорлик вазирлиги ва Германия техникавий ҳамкорлик жамияти, Мюнхендаги иқтисодий тараққиёт институтини — ИФОга маблағ ажратган, ўз навбатида ИФО ўз ходимларини Ўзбекистонга шерик топиш учун юборган. Бу ерда ИФО институтининг директори Остерком Тошкент молия институтини ва Ўзбекистон банки билан 9 ноябрда битим имзолади. Битимга биноан бу дастурни бажариш учун 3 йил ажратилган. Шундан биринчи семинар 1992 йили ўтказилиши шарт эди. Бутун харажатни Германия томони ўз зиммасига олиб, Марказий банк ва молия институтидан 10 кишини ва 1 таржимонни тақлиф этди.

— Ушбу ҳамкорликнинг республикамиз иқтисодиёти учун аҳамияти ҳақида ҳақ тўхталсангиз.

этибор берилди. Германияда давлатнинг пул сисёти Марказий банк томонидан амалга оширилади. Марказий банкнинг мустақиллиги немис халқининг Конституциясида қайд этилган. Унга юкланган асосий вазифани ижобий ҳал этиш учун банк зарарга иш юритилиши лозим бўлса, қўрилган зарар давлат томонидан қопланади. Бундан банкнинг асосий иши — пул бирлиги барқарорлигини сақлаш билан бирга парламентнинг пул сисётида консалтинглик вазифасини ҳам бажаради. Марказий банк кенгаши ҳар икки ҳафтада бир марта йиғилади. Мамлакатнинг валюта, кредит ва пул сисёти аниқланади ҳамда унинг бажарилишини таъминловчи қарор ва қойдалар ишлаб чиқилади.

Марказий банк қуйидаги функцияларни бажаради:

Муомалани нақд пул билан таъминлайди. Муомалага фақат марказий банкни нақд пул чиқариш ҳуқуқига эга. Барча тижорат банклари зарур бўлган нақд пул маблағларини марказий банк-

Мюнхенда ўтказилган икки ҳафтalik семинарнинг тақдирини таъриф қилган сабаблар ҳақида суҳбат берсангиз...

— 1992 йилнинг охирида Тошкент молия институтидан 7 киши ва Ўзбекистон Марказий банкдан 4 киши, ҳаммаси бўлиб 11 нафар одам Германиянинг Мюнхен шаҳрига сафарга бордик. Бундай хизмат сафари, Ўзбекистоннинг мустақил давлат бўлганлигининг яна бир меваси, албатта. Бундай мевалар ҳали жуда кўп бўлади. Бу хизмат сафари ривожланган давлат Германия билан Ўзбекистон ўртасида тузилган дастурларнинг биридир. Ана шу дастурга мувофиқ семинар ташкил этилди. Семинар ИФО иқтисодий тараққиёт институтини, Ўзбекистон Марказий банк ва Тошкент молия институтларини томонидан ташкил этилган бўлиб, «Эркин бозор принциплари ва иш» мавзусига бағишланди. Унда асосан, Германиянинг пул ва солиқ тизимлари ҳамда турли мамлакатларнинг ислохотлар соҳасидаги тажрибалари тўғрисида маърузалар тингланди ва муҳокама қилинди.

Ҳаммага маълумки, ҳозир Ўзбекистон ривожланаётган давлатлар қаторидан жой олди. Республика сисётига иш иқтисодиётини кўп жаҳон ташкилотлари, жумладан БМТ, жаҳон валюта фонди, жаҳон фонди, жаҳон банки, Европа тараққиёт банки ва ҳозазолар ўрганиб, ердан қўлини чўзмоқчи бўлсалар-да, лекин уларнинг ҳам шартлари бор. Бу шартлар тўғрисида жуда кўп маъруза бахшлар ўтказиш мумкин. Семинарда иштирок этиш натижасида эга бўлган билимларимиз кенгайди. Аниқса, «Банк иши», «Пул», «Кредит ва банклар назарияси», «Пул ва кредит орқали пул муомаласини тартибга солиш», «Банкларни бошқариш» каби фанларни талабаларга ўқитиш жараёнида юқоридики айтилган тажрибалар қўлланилади.

— Мана шу семинарда илгари сурилган вазифалар ҳақида батафсилроқ суҳбат берсангиз...

Ўзбекистоннинг бозор иқтисодиётига ўтишида Германия ҳам бизга ёрдам қўлини чўзмоқчи. 1992 йил Ўзбекистонда Германия элчихонасининг очилишига таъйёрлик кўриш жараёнида

УШАНДА Кўчқорбой Холднов ҳайдовчи бўлиш инти билан шахримиздаги 2-трамвай саройи раҳбариятига учрашган эди. Улар унга аввало трамвайларнинг носозлик сирларини пухта ўрганиб, сўнг ҳайдовчиликка ўқитиш киришини маслаҳат беришди. Еш йигитга бу маъқул тушиб, деподаги чилангарларга шоғирд тушди. Ва тез орада трамвайларни тез ва соз тузатишни ўрганиб олди. Бундан унинг устоз ва бошлиқлари хурсанд эди.

Орадан бир неча ойлар ўтди. Ана шу иш қулиларнинг бирида ҳаракатдаги трамвайларнинг бири саройга кириб кетди. Шунда ҳайдовчи унга:

— Ука, машинам негадир яхши ишламайпти. Шунинг учун бу ерга бошқа трамвай тортиб келди. Илтимос, бир амаллаб тезда тузатиб берсанг, — деди.

Кўчқорбой вақтин бой бермай, тезда ишга киришиб кетди. Қисқа муддат ичида трамвайнинг электр нисмидати носозлигини топиб, тезда чиқариб юборди.

Кўчқорбойнинг иш фаолиятида бундай воқеалар жуда кўп бўлган. У трамвай

тузатиш насбидан анча вақт ишлагандан кейин, 1970 йили сарой қошида фаолият кўрсатаётган трамвайчилар курсида ўқиди. Уни муваффақиятли тузатиб ҳайдовчилик касбининг эгаллади.

* Минг бир касб КЎЗЛАРИ ЙЎЛДА

Ана шунга ҳам 20 йилдан ошиб қолибди. Кўчқорбой шу йиллар мобайнида қанчадан-қанча йўловчиларнинг узорини яқин қилди. Уларнинг миннатдорчилигини ишитди. Шу билан бир қаторда кўшалаб ўзига муносиб шоғирларни тарбиялади. Айтиш пайтида унинг шоғирлари шаҳар транспортининг муҳрилик билан бошқариш билан бир қаторда

Мақдам ҲАКИМОВ.

ЗАРУР ҚЎЛЛАНМА

МАКТАБ таълими кўп қиррали педагогик жараён бўлиб, талайгина маърифий масалаларни ўз ичига олади. Ана шу таълим-тарбиявий режаларни амалга оширишда мактабшунослик билими муҳим ўрин тутаяди.

Афсуски, республикамизда мактабшуносликнинг кўп масалалари ҳали етарлича еришиб берилмаган. Шу мақсадда тажрибали педагог олимлар бу борда жиддий изланиб, йирик тадқиқотлар устида самарали изланмоқдалар. Яқинда тўплам ҳолида чоп этилган «Мак-

табшуносликнинг долзарб масалалари» ҳам шундай педагогик кузатиш махсули сифатида юзга келди.

Кўзга кўринган педагог олим Ҳикматулла Абдуллаев ўзининг кўп йиллик изланишлари асосида ушбу қўллангани босмага тайёрлади. Китобда мактабнинг таълим-тарбия ишларини бошқариш, унга раҳбарлик қилиш, раҳбар ва ўқитувчи кадрлар каби мактабшуносликка доир муҳим масалалар атрофида ериляди. Унда «Методик ишларни яхшилаш ва ўқитувчилар

ҲОЗИРГИ кунда мустақил республикамиз иқтисодиётининг ривожланиши кўп жиҳатдан диёрини, қолверса шахримизда жойлашган саноат корхоналарининг қандай ишлашига боғлиқ бўлиб қолди. Бир сўз билан айтганда республикамизда қанчалик кўп таъйёр маҳсулот ишлаб чиқарилса, турмушимиз шунчалик фаровон бўлиши аниқ.

Лекин собиқ Иттифоқ парчаланиб кетгандан кейин корхоналар ўртасидаги шартномавий мажбуриятлар асосан бажарилмай қолверди. Натижада МДХ давлатларида ишлаб чиқариш суръатлари кескин пасайиб кетди. Бу салбий жараён пойтахтимиз саноат корхоналарига ҳам ўз таъсирини ўтказмай қолмади, албатта. Шаҳримиз саноат даргаларидан ҳисобланган В. П. Чкалов номидаги Тошкент самолётсозлиги, Тошкент қишлоқ хўжалиги машиносозлиги, Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги машиносозлиги, Тошкент тўқимачилик машиносозлиги ва бошқалар билан боғлиқ ишлаб чиқариш мажбуриятлари ўз бошидан кичирдилар. Шунга қарамастан улар бор имкониятлардан фойдаланган ҳолда ўз корхоналарини хом ашё билан таъминлаб, иш суръатини ҳаддан ташқари пасайиб кетишига йўл қўйгани йўқ. Масалан, шу икки-уч йилда собиқ Иттифоқ республикаларидаги, ҳатто Россиядаги баъзи бир корхона ва бирлашмалар бозор иқтисодиётининг қийин имтиҳонларига чидай олмай тўхтади. Яъни иқтисодиётимизда бу ҳол юз бергани йўқ. Бутунги кунда пойтахтимизда асосий барча корхоналар қийинчиликлар билан бўлса ҳам ишлаб турибди. Гапимиз куруқ бўлмаслиги учун шахримиздаги энг йирик корхоналардан бири бўлган «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ҳозирги фаолияти билан яқиндан танишсак.

Ҳозир корхонада 10 минг 500 га яқин ишчи ва хизматчи меҳнат қилмоқда. Улар шу йил январь ойида 1548 та трактор, 2150 та тиркамалар ишлаб чиқарди. Бунинг ўтган йил январь ойи билан таққослаб қўрадиган бўлсак, анча кам. Масалан, 1992 йил шу ойда

бирлашмада 1840 та трактор бобидаги маҳсулот ишлаб чиқаришга йўналтирилган. Аниқроғи қилиб айтганда бу йил ўтган йилнинг шу дарига нисбатан 292 та трактор кам ишлаб чиқарилган. Бирок тиркамалар ўтган ойда 987 тага оширилган.

Юқоридики рақамлардан кўриниб турибдики, бирлашма айтиш пайтида асосий кучни халқ истеъмол буюмларига қарамоқда. Минсод учун ўтган йил январда кор-

казиб беришларини маълум қилдилар. Улар хом ашё учун бирлашма томонидан озиқ-овқат маҳсулотлари, саноат моллари ҳамда иккиламчи темир чигирларини етказиб беришни талаб қилдилар. Лекин бирлашманинг ишбилармон муҳандис-техник ходимлари савий-ҳаранатлари тўғрисида ишлаб чиқаришнинг тўхтаб қолишига йўл қўйилмади. Қолверса ўтган йилнинг охирига келиб хизматчилар-

* Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт МУАММО ВА ЕЧИМ

хона 22 миллион сўмлик халқ истеъмол буюмларини ишлаб чиқарган бўлса, ўтган ойда бу рақам 157 миллион 156 минг сўмлик ташкил этди. Халқ истеъмол буюмларига ўтган йилга нисбатан нарх анча ошган бўлсада, буни таққослаш мумкин. Шартнома мажбурияти эса 100 фоизга бажарилиди.

Шунга қарамастан ҳозир бирлашма ишлаб чиқаришида муаммолар истаганча топилади. Бунинг асосий сабаби моддий-техника таъминоти соҳасидаги курс-булда, Масалан, корхонага энг керакли бўлган металлнинг олмас. Бирлашманинг тўла қувват билан ишлаши учун йилга 90 минг тонна ана шундай маҳсулотлар керак бўлади. Янада аниқроғи қилиб айтганда бўлса, корхона чехлари бир кунда 400 тонна металл ишлашди.

Илгарилари корхона марказдан таъминланарди, — дейди бирлашма моддий-техника таъминот бўлими бошлигининг ўринбосари А. Нурхўжаев. Собиқ Иттифоқ тугатилгандан сўнг илгарича ташкил этилган «Росгидросталлооптор» фирмаси томонидан бирлашма учун бюртмалар расмилаштирилди. Лекин кўп ўтмай унинг қоронғилиги худудларда жойлашган металлургия корхоналари бажаришдан бош тордилар. Ва бизга бартер усулида хом ашё ет-

дан Сергей Минасов, Отаназар Содинов, Владимир Савайн, Алла Сорочина, Валентина Тушнова, Анвар Ҳайдаров ва бошқаларнинг самарали меҳнати натижасида Россия ва Украина металлургия комбинатларидан 500 миллион сўмлик металл маҳсулотларини олишга муваффақ бўлинди. Шунинг ҳам айтиб ўтиш кераки, корхона ана шу хом ашё маҳсулотларини тўланган пул таъминотчиларга етиб бормасдан ва нарх-наво ошмасдан олди. Натижада шу йил январь ва февраль ойларида бир маромда ишлаб чиқариш ташкил этилди.

Ўтган йили бирлашмани хом ашё материаллари билан таъминлашда республикамиз ҳуқумати ҳам катта ёрдам берди. Уларнинг гамхўрлиги тўғрисида корхона Олмонийдан 5600 тонна махсус пул тўлукар олди.

Бу йил эса корхонанинг керакли материаллар билан таъминлаш мақсадида ўтган йил сентябрь-октябр ойларида 100 минг тонна металл шартнома имзолаб келди. Энг муҳими Ўзбекистонга яқин бўлган МДХдаги металлургия корхоналари билан тўғридан-тўғри шартномалар тузилди.

Лекин барбир бу борда ҳам анча муаммолар мавжуд. Биринчидан, ҳозирги кунда биз билан ишлайдиган баъзи бир корхоналар жаҳон нархларига ўтиб олиш-

дан Сергей Минасов, Отаназар Содинов, Владимир Савайн, Алла Сорочина, Валентина Тушнова, Анвар Ҳайдаров ва бошқаларнинг самарали меҳнати натижасида Россия ва Украина металлургия комбинатларидан 500 миллион сўмлик металл маҳсулотларини олишга муваффақ бўлинди. Шунинг ҳам айтиб ўтиш кераки, корхона ана шу хом ашё маҳсулотларини тўланган пул таъминотчиларга етиб бормасдан ва нарх-наво ошмасдан олди. Натижада шу йил январь ва февраль ойларида бир маромда ишлаб чиқариш ташкил этилди.

Ўтган йили бирлашмани хом ашё материаллари билан таъминлашда республикамиз ҳуқумати ҳам катта ёрдам берди. Уларнинг гамхўрлиги тўғрисида корхона Олмонийдан 5600 тонна махсус пул тўлукар олди.

Бу йил эса корхонанинг керакли материаллар билан таъминлаш мақсадида ўтган йил сентябрь-октябр ойларида 100 минг тонна металл шартнома имзолаб келди. Энг муҳими Ўзбекистонга яқин бўлган МДХдаги металлургия корхоналари билан тўғридан-тўғри шартномалар тузилди.

Лекин барбир бу борда ҳам анча муаммолар мавжуд. Биринчидан, ҳозирги кунда биз билан ишлайдиган баъзи бир корхоналар жаҳон нархларига ўтиб олиш-

Иккундан эса айтиш пайтида бир корхонадан иккинчисига пул ўтказиш жуда қийин бўлиб кетди. Масалан, юқоридаги шартномаларга асосланиб шу йил январь ойида мустақил ҳаётлиқ давлатларида жойлашган корхоналарга 1, миллиард 300 миллион сўм пул ўтказилди. Лекин, ҳақиқатда бу пуллар уларга етиб бормасди йўқ. Ҳозир пул ўтказиш жараёни 1—3 ойгача вақтин олмақда. Кейин бизнинг пуллар ўша корхонага етиб бормасди хом ашёнинг нархи ўзгариб, қимматлиги кетганлиги. Натижада бирлашманинг бир маромда ишлашида маълум қийинчиликлар пайдо бўлмоқда. Бу ҳақиқатли республикалардаги банкларнинг ҳали ҳам ишчи йўлга қўймаганлиги натижасидир.

Бизнинг вақтларда бир жойдан металл маҳсулотларини олиш учун учинчи корхона билан шартнома тузишга тўғри келмоқда. Минсод учун яқинда Удмуртиядан хом ашё олиш учун Чирчик шаҳридаги Ўзбекистон ўтга чидамли ва қаттиқ қорималар комбинатини ишга солишга тўғри келди. Бирлашма мажур корхонага пул ўтказди. Улар эса ўз навбатида Ижевск шаҳрида жойлашган металлургия заводига ўз маҳсулотини юборди. Ундан кейин у ердан бизга керакли бўлган хом ашё маҳсулотлари кела бошлади.

Юқорида таъкидлаганимиздек, ҳозир ҳам бирлашмада бошқа бир корхонадан хом ашё олиш учун тезликда пул ўтказиш муаммоси ҳал бўлгани йўқ. Шунинг ҳам айтиб ўтиш кераки, бу муаммо шахримиздаги бошқа корхоналарда ҳам мавжуд. Ишонимлики мутасадди ташкилотлар тез орада бу муаммоларни ҳал қиларди. Ва бу билан республикамиз иқтисодиётини юқори босқичларга кўтартишга ўз ҳиссаларини қўшади.

Ғулож ЮСУПОВ.

Иккундан эса айтиш пайтида бир корхонадан иккинчисига пул ўтказиш жуда қийин бўлиб кетди. Масалан, юқоридаги шартномаларга асосланиб шу йил январь ойида мустақил ҳаётлиқ давлатларида жойлашган корхоналарга 1, миллиард 300 миллион сўм пул ўтказилди. Лекин, ҳақиқатда бу пуллар уларга етиб бормасди йўқ. Ҳозир пул ўтказиш жараёни 1—3 ойгача вақтин олмақда. Кейин бизнинг пуллар ўша корхонага етиб бормасди хом ашёнинг нархи ўзгариб, қимматлиги кетганлиги. Натижада бирлашманинг бир маромда ишлашида маълум қийинчиликлар пайдо бўлмоқда. Бу ҳақиқатли республикалардаги банкларнинг ҳали ҳам ишчи йўлга қўймаганлиги натижасидир.

Бизнинг вақтларда бир жойдан металл маҳсулотларини олиш учун учинчи корхона билан шартнома тузишга тўғри келмоқда. Минсод учун яқинда Удмуртиядан хом ашё олиш учун Чирчик шаҳридаги Ўзбекистон ўтга чидамли ва қаттиқ қорималар комбинатини ишга солишга тўғри келди. Бирлашма мажур корхонага пул ўтказди. Улар эса ўз навбатида Ижевск шаҳрида жойлашган металлургия заводига ўз маҳсулотини юборди. Ундан кейин у ердан бизга керакли бўлган хом ашё маҳсулотлари кела бошлади.

Юқорида таъкидлаганимиздек, ҳозир ҳам бирлашмада бошқа бир корхонадан хом ашё олиш учун тезликда пул ўтказиш муаммоси ҳал бўлгани йўқ. Шунинг ҳам айтиб ўтиш кераки, бу муаммо шахримиздаги бошқа корхоналарда ҳам мавжуд. Ишонимлики мутасадди ташкилотлар тез орада бу муаммоларни ҳал қиларди. Ва бу билан республикамиз иқтисодиётини юқори босқичларга кўтартишга ўз ҳиссаларини қўшади.

Ғулож ЮСУПОВ.

Мусиқали дастур

СОВИР Раҳимов райондаги 4-маданият уйи қошида фаолият кўрсатаётган «Ором» эстрада гуруҳининг тузилганига унча кўп бўлгани йўқ. Шунга қарамай у аллақачон ўз мухлисларининг эътиборини қозонган. Маъжур гуруҳнинг ҳар бир чиқишини мухлислар интизорлик билан кутадилар. Улар икросидаги ўзбек, тожик, афғон, ҳинд куйи ва қўшиқларидан ташкил топган концерт дастурларини томошабинлар олдишлар билан кутиб олмақдалар. Яқинда ижодий жамоа ўз мухлисларига «Куйга тўлсин бу олам» деб номланган мусиқали дастурни ҳавола этди. Ундан янги қўшиқлар ўрин олган. Бу дастур 127-автокорхона ишчилари ҳузурида намойиш этилиб, тўплаганлар томонидан илқ кутиб олинди. Аниқса 15 ва 134-мактаб ўқувчиларида гуруҳнинг чиқишлари катта таассурот қолдирди. Шўҳ, киши қалбига қувонч олиб келувчи куйи ва қўшиқлар оҳангига ёшлар рақе тундилар. Эстрада шинавандалари Абдурашид Қорабоев, Умнат Жабборов, Неймат Иброҳимов, Аббос Умаров, Доһиёр Эргашевларнинг чиқишларини қарасалар билан олдишлариди.

Салоҳиддин СИРОЖИДИНОВ.

Кулинг дўстлар, умрингиз узун бўлади

Юсуфжон қизиқ ШАКАРЖОНОВ.

ХАРБИЙ хизматга янги келган Насриддин Афанди турнида 5 марта тортида олмагач, зобит сўради:

— Нима, спорт билан ҳеч шуғулланмаганмисиз?

— Нега энди, машқ майдонимиз дала эди, спортнинг энг кенг тарқалган турлари «чопиқ», «ягана», «чилпиш», «терим» билан мурғаклигимдан мунтазам шуғулланиб келмаган! — деди Афанди кулиб.

ЧОЙХОНАДА ўтирганлардан бири деди: — Парранда гўшти масаласи чатон-да, ҳозир уни топиш анча мушкул бўлиб қолган. Унинг ганини Насриддин Афанди илби олиб, сўз юзди: — Э, биродар, шум муаммо бўлибдими! Биз уйимизнинг сув тошғини ертўласида қўшиллар билан келишиб, парҳез гўшт ширкати ордик. Биз қалашиб, ўрдак, роз қалашимиз, кўпчиликини ар-

* Қардошларимиз кулуси

САЛАЙ ЧАҚҚОН ЛАТИФАЛАРИ

ЕШЛИГИДА САЛАЙ чаққон бир боққа ўғирликка тушиб, роса анжирга тўйибди-да, белбоғига анчасини тугиб энди жунамоқчи экан, бой келиб қолибди. Соқол-мўйловнинг чиққанда ўғирликка киргани уялмайсанми? — дебди у дағдага билан. — Йў, ака, ўғирликка ёшлигимда тушгандим, — жавоб бердиби Салай чаққон.

УЗОҚ ЯШАДИ БИР КИШИ: — Салай тога, бу эшагингиз шунча ханграб қанча умр кўради? — деб сўрабди. — Бу жонивор намида уч амбалнинг умрини кўради, — жавоб бердиби Салай.

Бу жавоб амбалнинг қулогига етибди. Салай ўша замониёқ ўзини сўроқхонада кўрибди. Даргазаб бўлган амбал: — Хўш, нима учун «Менинг эшагим уч амбалнинг умрини кўради, дединг? Қани исботлаб бер, бўлмаса», — ўшқирдиби у. Салай ўйлаб ҳам ўтирмай: — Олдинги эшагим ўлгандан бери бу юртни уч амбал сўраб ўтди. Шунинг учун айтдим-да, — деб жавоб бердиби.

РОЗИ ВЎЛИШНИ УЙЛА САЛАЙ чаққон қишлоқдан шаҳарга келаётса, олдида башанг кийинган бир отлиқ чиқибди. У саломга олиқ олгач, сўрабди: — Мен Салай чаққонни излаб кетипман. Қандай топсам бўлади? — Уни топиш осон. Қандай ишлари бор эди?

УЙГҮР халқи орасида Насриддин Афанди билан бир қаторда Салай чаққон латифалари ҳам кенг тарқалган.

Салай чаққон тахминан 1790 йили Қашқар вилоятида хунарманд оиласида туғилган. Унинг отаси Муҳаммадохун сўзга чечан, хушчақчақ, дилкаш одам бўлган. Салай ҳам отасига ўхшаб ёшлигидан эҳтиш ўтириб, эңил, доим кулиб турадиган бола бўлиб, тезда эл қўлга кўрина бошлади. Ота-онанинг билим олиши учун мактабга боришини истардилар. Салай мактабда няхоятда яхши таълим олиб, уч-тўрт йил ичиде арабча ва форсча китобларни раво қўйдиган бўлди. Кейин у тоғаси Зарип заргар ерда-

мида Эски шаҳардаги хонлик мадрасасида таҳсил кўрди. Аммо мадрасада узоқ ўқийлмади. Отаси вафот этгач, шаҳарга қўчиб келган оиласига қарашга мажбур бўлди. Туғма қобилият эгаси Салай турли томоша ва тўйларда ўзгазил, қизиқчилиги билан элнинг оғзига қаратиб юрди. Унинг номи кундан-кунга атрафга тарқала бошлади. Сўнгра у бир муддат Қашқар вилояти ҳокими Зордунбек хузурида ўрда қизқичиси ва бош ошпази бўлиб ишладди.

Салай кўп шаҳар ва қишлоқларни кезди ҳамда доимо меҳнаткаш халқ ёнини олди. Халқ орасида ўзининг ўткир сўзи билан ўқмас из қолдирган Салай чаққон 1850 йилда вафот этди.

Отлиқ киши мақсадини баён қилдиби: — Сўзманбой деган мен бўлман. У билан ҳеч ким йўқ жойда алдаш ва сўз ўйинларида куч си-нашмоқчиман. Агар ютқазсам,

пул-у отимни бериб тинчийман. Ютсам катта маъракага таклиф қилиб, ўша ерда уни яна енгиб, мен билан баҳс бойлашиб қўйганларнинг пулини олиб, ҳақга бормоқчиман. — Ва-а-х. Мана нияти холислик! Мен ҳам сиз жаноби одилларни кўришни орау қилиб кетаётим. Йўлимиз яқин бўлди, — дея Салай чаққон уни «иззат» билан отдан тушириб сояга таклиф этибди.

Бойвачча қиёқлар устига чордона кўриб ўтираркан: — Қани, мана шу ерда бир оз сўз ўйини қилайлик, қалай? — дебди.

Салай сал оқсоқланиб: — Мендан анча чапдаст кўринадилар. Малол келмаса анави теракка чиқиб, йўлнинг икки бошига қарасалар. Одамлар бўлмаса, хотиржам ўйин бошласан, — дебди.

Бойвачча синапти деб ўйлаб дарров теракка чиқибди... Унгача Салай отга минибди-да, йўлга тушиб қичқирдиби: — Оғайни, алаңламай тушавер, бундан ортиқ ўйин бўлмайди. Энди ҳожи бўлишни ўйлама, рози бўлишни ўйла. Хайр.

Ориф ФАРМОН тайёрлади.

ТОШКЕНТ шаҳар ва вилояти Тинчлик жамғармасининг асосий фаолияти ҳаётимиздаги иқтимоий масалаларни ҳал қилишга, аҳолига меҳр-муруват кўрсатишга қаратилган. Тинчлик жамғармаси ташкил топганидан бошлаб тинчлик учун, халқлар ўртасидаги бирдамлик ва ўзаро ҳамкорлик учун фаолият кўрсатаётган жамғармачи ташкилотлар билан биргаликда иш олиб боради. Утган йилда бу жамғарма шаҳар ва вилоят миқёсида бир қанча хайри ишларни амалга оширди. Жумладан, вилоятда табиий офатдан зарар кўрган Писент, Жигаристон халқига меҳр-муруват ердамини кўрсатиб, уй-жойларни тиклаш ва таъмирлашга 125 минг сўм пул тортқ қилди. Шу би-

* Меҳр-муруватли бўлайлик

ХАЛҚИМИЗ ЭХТИЁЖИ УЧУН

лан бирга кам таъминланган, кўп болали оилаларга, ёлғиз кекса ва ногирон одамларга инсонийлик ёрдами кўрсатилиб, кийим-кечан, озиқ-овқат маҳсулотлари берилди. Президентимиз Исролом Каримовнинг Фармонига биноан шаҳримиз районларидаги 1500 га яқин кам таъминланган ва ноқор оилалар гўшт, чой, шakar, совун каби маҳсулотлар билан таъминланди. Бундан ташқари 93 минг 845 сўмлик халқ истеъмол моллари, яъни кийимлар, сочиқлар, лангунларни аҳолига корхоналар ҳисобидан ўтказилди. Республика Мустиқлиқ кунининг 1 йиллиги тантанасини нишонлашда Тинчлик жамғармаси ҳам ўз ҳиссасини қўшти. Унда фаол иштирок этган Собир Раҳимов райондан Алоқа, Муқимий, Ликасарой районидан Абдулла Авлош, Чилонзор районида «Мевазор», «Арзадор» ва бошқаларга қимматли соғалар берилди. Ўзгарила Утган йилнинг ўзиде меҳр-шафқат мақсадида ўтказилган хайрият тадбирларига 155 минг 890 сўм пул сарфланди.

Тинчлик жамғармаси бу йил ҳам ўз фаолиятини бушатишга йўқ. Шаҳримиздаги маҳаллаларга, ноқор оилалар, боқувчисини йўқ қишлоқлардан ўз ердамини «аяматир, Ўзгарила мисол, ўтган ойда Чилонзор районининг «Мевазор» маҳалласидаги ана шундай кам таъминланган оилаларга 7 минг сўмлик сочиқ, лангунлар тортқ қилинди. Тинчлик жамғармасига маблаг асосан аҳолидан тушади. Шундан 70 фоиз маҳаллий аҳоли эҳтиёжига сарфланади. Жамғарма қўшиқда фаолият кўрсатаётган ички корхоналар маъмул фонд пул ўтказди. Бу йилдан бошлаб жамғарма бевосита ташкилотлар билан ўзаро ҳамкорлик қилиш тўғрисида шартномалар тузмоқда. Бу ташкилотлар жамғарма ҳисобига маблаг акратадилар. Яқинда Жанубий Кореянинг «Инсам» ишлаб чиқариш бириламиси 40 минг сўм пул ўтказди. Бу жамғарма фаолияти учун жуда катта ёрдамдир.

Кейинги ойларида жамғармага ҳеч қандай маблаг келиб тушгани йўқ. Турри, бундан корхона ва ташкилотлар манфаатдор бўлмасликлари мумкин. Лекин Тинчлик жамғармасида тушадиган маблагдан халқ манфаатдор. Эро, бу жамғармага қанча бадал, хайр-эхсон, سخават туша буларнинг ҳаммаси ҳамшаҳарларининг иқтимоий эҳтиёжларини қондиришга сарфланади. سخаватли кишиларга тинчлик жамғармасининг ҳисоб рақамини аэлатиб ўтгани, 01С70081. Уни эълатиб банкни бўламлири ёки истаган омонат кассасида топшириш мумкин.

Назира СОДИҚОВА.

БИР КУНИ НАСРИДДИН...

— Нима бало, ёшлигингизда гўшт емаганмисиз, битта тошни уч марта ҳам кўтара олмадингиз? — деди зобит кесатиби. — Худди шундай! — қўлини чаккасига қўйиб жавоб берди Насриддин Афанди.

— ШИФОХОНАГА бориб даволаниш билан эвтрасенга бориб даволанишнинг фарқи нимада? — сўради бемор. — Экстрасенсга борсанг хизмат ҳақини, шифо тоғунингча қанча сарф бўлишини тахминан бўлса-да билсан, — деди Насриддин Афанди муғомбирона жидлар экан. — Шифохонада эса унга жойлашгунча ва даво тоғунингча қанча пул кетишини олдиндан билиб бўлсан!

зон парҳез гўшт билан таъминлаймиз. Энди узоқ вақтдан буён ёрилган қувурларни гузатиб бермаётган уй хужалиги раҳбарини «Булар ортиқча даромад қилапти, индамасанг балки, хатто нутрия ҳам боқадим», деб ҳасаддан сувни кўритиш пайида юғуриб қолди!

НАСРИДДИН тижоратчининг ўғли эди. — Иккинчи иккига қўшса, ёки кўпайтирса нима бўлади? — деб сўради хангома-талаб одамлар.

От билан туя бўлариди, Алихўжа ёни Хўжаали бўлади-а! Яхшии ундан «илдиз» чиқариб ишлашимиз керак, ўшанда даромаднинг гузариб кетади, — деди хотиржамлик билан Насриддин.

Баҳром ТОЖИЕВ.

— Бугун «Кулпи кечаси» бор экан. Бир мириқиб кулиб келайлик. Рустам Шарипов суратлари.

[МАКТАБ ҳовлиси. Халтача ичига бир қўлнинг солиб олган Тожиной ака ўтган-кетган болаларни чақиряпти]. ТОЖИВОЙ. Ҳой бола, бери кел, бит-билиқ беданани сайратиб бераман. Ҳой бола, 5 сўм берчи, бери кел... ЧОЛ. [мактаб ҳовлисида папка кўтариб юрган 11 ёшлардаги болага]. Ҳой бола, қани дарсингга кирчи! Нега буна анқасан, яхшиям кетингдан қорам-қора келдим, бўлмаса, япа кечкига-дека дарсдан қочиб, ота-онангга гап эшиттирсан.

БОЛА. Буза, аввал 5 сўм беринг, беданана... ЧОЛ. Қани, дарсингга кирчи, муштдек бошидан пул сўрайди-я. Ҳа, дангесе... [Тожинойни кўриб қолади, бола дарсига кириб кетади]. Ие, Тожиной, яхши юрибсанми!

ТОЖИВОЙ. Ассалому алайкум, отахон, соғоманмисиз? ЧОЛ. Ие, Тожиной, бу сен ҳам қаричиликни буйингга олиб қолдингми дейман-а? Бедана кўтариб қолибсан!

ТОЖИВОЙ. Ҳа, отахон, ҳозир замон шунақа бўлиб қолади. Ҳар ким элпаган ишини қилапти дегандек... ЧОЛ. Узилам жуда сайроқими дейман-а?

ТОЖИВОЙ. Ҳа, нимасини айтасиз, сайроқи бўлгандаки, вой-вой-вой... унақа-бунақа бедананим бир чўшда қоиради. ЧОЛ. Ундақ бўлса яқшаба кунни чойхонага

беданангни олиб чиқ. Саидвақос ҳам беданаларини олиб келмоқчи эдилар, бир уриштирар эдик. Ундан кейин мушукка эҳтиёт бўлиш керак. Тўрвоққини баландроқ жойга осганмисан ишчилиби?

ТОЖИВОЙ. Э, шу мушукдан кўрқадими ота, мушук ҳам [ням-ням қилиб ковуш қайтариб кўриб]

БИТ-БИЛИҚ (Интермедия)

сатади] жўнаб қолади. Тунов кун кечкурун келиннингиз «Ҳой дедаси, туринг, беданана мушук ўрлашяпти», дедди, «Кўявер, ўзи боллайди» деб қараб турсам, катта оламушук тўрвоққоққа энди яқинлашган ҳам эди бедана овғи билан бир тепса борми, и... [қарат қилиб кўрсатади]. ЧОЛ. Ие, унда курк товқунинг ўзимни дейман,

ҚАЙСИ БИРИ?

ИССИҚДА чанқорини бостириш учун дўжондан бир стакан шарбат олган йигит уни бир амаллаб ичиб бўлди-да афтини бужайтиргача сотувчига деди: — Бу дейман, ақамуло, шарбатга сув қўшганмисиз, ёки сувга шарбат?!

ЯХШИ МАСЛАХАТ

ШАҲАРДАГИ бузуқ, ўғирлаб кетилган телефонларни кўриб юрати ачишган алоқа ходими мириқаблар бошлигидан сўради: — Телефон ўғирларига қарши қандай чоралар кўриш мумкин? — Яхшии, уларни ўрнатмаслик керак, шунда сиз ҳам хавотирланмайсиз, биз ҳам ортиқча ташвишдан қўтила-

СЎНГИ ЧОРА

— МАВОДО шоир ёки ёзувчининг ижодда омади юришмаса нима қиларкин? — Танқидчиликка ўтади, албатта.

МУҲИДДИН ОТАХОНОВ.

— Қалай, латифаларим сизга маъқулми? Хўш, энди бизга рухсат, йўлга равона бўламиз.

* Чех хандалари

НАФИ ТЕГМАЙ ҚОЛМАСОВ МИЛЛИОНЕР дунёдан кўз юмаётган жон талласида тулғоноркан тепасида турган руҳонийга илтижо қилди: — Ҳазрат, тўғриси айтнинг, шу тонда мен Сизга мерос тарихида юз минг европ садага васит қилсам, жоним омон қолмасанми, маводо? — Анабмас. Буни синаб кўрмоқ лозим. Ҳар қалай садақанинг нафи тегмай қолмас-ов, бўтам.

КАРДАН ЧИҚДИ?

— ВОИ ВУ-У! Нима қилди сенга, Ежо? Юз-кўзинг роса шилиниб, моматалоқ бўп кетган. Тағин шу ахвоқда кўчада юрибсан-а. Юр, уйингга обориб қўй, сени. — Узи калла борми сенда? Ахир мен уйдан чиқмай, гўрдан чиқдимми шу келишимда?!

ДЎСТНИНГ ЎЗИ ЙЎҚ

— ЖАНОБ ДИРЕКТОР. Сиз пан Горнийини нима сабабдан ишга қабул қилмадингиз? — қизиқиб сўради унинг муовини. — Чунки, у бир пайтлар менинг хотинимга уйланиб дарров қўлиб юборган экан уни. Унинг шу гуноҳини асло кечиролмайман.

ТОЖИВОЙ ЮСУФАЛИЕВ тайёрлаган.

* Аския

БЕЛИМИЗДА БЕЛБОҒ БОР

ИСКАНДАР. Айниддин ака, Сизни полван деб эшитаман. Келинг бир БЕЛ-лашайлик!

АЙНИДДИН. Майли-ку, БЕЛнингиз чиқиб кетмасин.

ИСКАНДАР. Қўрқманг, шу чоқча қанча атоқли полванларни БЕЛанги қилганман.

АЙНИДДИН. Э-ҳа! БЕЛим анча бақувват дег.

ИСКАНДАР. Ҳар ҳолда БЕЛимизда БЕЛбоғ бор.

АЙНИДДИН. Қани, бошладик бўлмаса, Ие, нима бўлди. Искандаржон, ҳали БЕЛнингиздан ушламасимдан рангингиз БЕЛлидаёқ оқариб кетди?

ИСКАНДАР. Ҳар ҳолда кўпни кўрган, БЕЛдор одамсиз, киши бироқ чўчир экан.

АЙНИДДИН. Ёшлигимда пахсачига лой отиб берадиган БЕЛлаш эдим-да.

ИСКАНДАР. Айтувдим-а, сизда бир сир бор, деб. Ёшлигингиздан БЕЛ ишлатиб, катта бўлган экансиз-да!

АЙНИДДИН. Айтишадик-ку: «БЕЛни пешлаган билар, ерин ишлаган билар», деб!

ИСКАНДАР. Э, балли, устоз! Мен Сизни фақат БЕЛланчада ётиб катта бўлгансиз, деб ўйлардим.

АЙНИДДИН. Сизни ҳам БЕЛланчака солиб, қинирлатиб қўйса миқ отмай ухлар экансиз. Мени уч-тўрт ёшимгача бешинка БЕЛлашган экан. БЕЛнингиз бақувватлигига, оёқ-қўлимнинг тўғрилги шундан-да, ука.

ИСКАНДАР. Ҳозирги кўпчилик йигит-қизларнинг бўйи-баси дарозу, БЕЛни бироқ хипчароқ эмасми, назарингизда, устоз?

АЙНИДДИН. Жуда тўғри илгабсиз, Искандаржон. Уларнинг фикри-хаёли

яхши еб-ичиш, кийинишда. Болалар борчасида қўлларига БЕЛча олиб, озгина қум-тупроқ қавлашган холос.

ИСКАНДАР. Демокчисизки, ўшандан бери БЕЛқурак нималигини билишмайди-да?!

АЙНИДДИН. Ҳа, балли! Кўпчилик йигитларимиз енгил-елли пул топиб, 5-10 минг сўмин БЕЛларига тўтиб, ялло қилиб юришяпти. Қизларимиз бўлса, БЕЛоручка бўлиб ўсилапти.

ИСКАНДАР. «БЕЛни оғримангнинг нон ейишини кўр», деб шунини айтишадиди-да!

АЙНИДДИН. Албатта, бу нарасалар яхшилигини БЕЛгис эмас.

ИСКАНДАР. «Фарзанд — БЕЛнинг қуввати» деймиз, устоз, аммо уларга биз катталар яхши ўрнат қўрсатмаймиз. Ҳамма иллат шунда бўлса керак.

АЙНИДДИН. Чумолининг ҳам БЕЛни ингичка бўлгани билан меҳнаткаш. Ёшларингиз ҳалол меҳнатга ўргатганимиз керак.

ИСКАНДАР. Баъзилари насиҳат қилсангиз, дарров гапинг БЕЛига тешилади.

АЙНИДДИН. Масалан, завод, фабрикаларда, далаalarda қўл кучи, БЕЛ қуввати талаб қиладиган меҳнатдан қочиб, тоғин урса талон қилдиган пахлапон йигитлар уялмай-нетмай аёллар ички кийими, сосамни, БЕЛяшимни сотиб ўтиришадиди, эсангиз!

ИСКАНДАР. Бундай нохуш ҳолларга вақтида курашмасангиз оғзи-бурнингиз қонга БЕЛяшимингиз ҳеч гап эмас, ундан худо аспасин.

АЙНИДДИН. Ие, Искандаржон, сиздингизми, БЕЛбоғ узилди шекилли, бир нарса «чирт» этди-ку!

Оққа кўчүрүчи: Искандар РАҲМОН.

* Хоҳ ишонинг, хоҳ...

УЙИНГГА МЕҲМОН КЕЛСА (МАҚОЛЛАРИНИНГ ЗАМОНАВИЙ ТАҲЛИЛИ)

- Қозонга яқин юр — қорнинг тўқ бўлади.
- Қудангнинг ўзига эмас, молининг юзига қара.
- Уйингга меҳмон келса останада гаплаш.
- Қасобдан ошнам бор деб мақтанма, суяк тишинг ни сиңдиради.
- Хотинга яхши кўриная десанг, мўмай пулдан гапир.
- Бозинига чидасанг — машина ҳайда.
- Ота ота эмас, қарз бериб турган ота.
- Қаҳрамон деб пулга-пул қўшганини кўрсат.
- Ҳўлва деб қайтаравер, ахир оғзинг чучийди.
- Ҳўлванин эшагини сўғорма, кўчадан ўтган машина ойнасини арт.
- Ишбилармоннинг муштунини пишт дема.

* Мусаввир табассуми

— «Тез ёрдамми!» Ресторандан кўнгирак қилганман. Қолмайдиганга ўшайди, кўзини кўриб, ўздан котиб қолди. Илтмас, ёрдам беринг.

Осамхон Восихонов чизган суратлар.

Уюшган жиноятчилик... Кейинги пайтларда ушбу агама тез-тез тилга олинган бўлиб қолди. Унинг пайдо бўлиши асримиз йиғирманчи йилларнинг охири — ўттинчи йилларнинг бошлари — ўттинчи йилларнинг бошлари — ўттинчи йилларнинг бошлари...

далар Улуғ Ватан урушининг ҳақчилик пайтларида вужудга келиб, кейинчалик уюшган жиноятчиликнинг томир ёйиши учун замин яратгандир. Бироқ, шу нарса аниқки, таъ хиниздан «турғунлик» йиллари деб ном олган даврда мамлакатимизда гитхандлик, фоҳишабозлик каби уюшган жиноятчиликнинг мавжудлиги ҳақида ҳатто оғиз ҳам очиб бўлмаган эмас эди. Кўччиликни ҳўш, уюшган жиноятчиликнинг моҳияти нимадан иборат, шахримизда бу борда аҳвол қандай? деган саволлар қизиқтириши табиий. Биз ҳам шу соҳанинг мутахассиси, Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармасининг уюшган жиноятчиликка қарши кураш бўлими бошлиғи, милиция капитани Аб-ляким Эрматович Аброров билан мулоқотда бўлиб, юқоридagi саволларга жавоб олишга ҳаракат қилдик.

зир ашаддий жиноятчилар Тошкентга келишдан ҳайқишади. Чунки пойтахтда жиноятчиликка қарши мурасасиз кураш нетаётганидан уларнинг хаёри бор. 1992 йилнинг ўзида 1.360 дан ортқ жиний гуруҳлар фож этилиб, уларнинг 3000 дан ортқ фаол иштирокчилари зарарсизлан-тирилди. Жиний гуруҳлар ёъзо-ларидан 25 миллион сўмлик пул ва қимматбаҳо буюмлар, 53 та автомобил, 490 та жанговар ку-рол (шунинг 45 таси қирқма мил-тич), 68 та граната, 12 та қўлда ясалган портловчи қурималар, 2.800 дона ўқдорлар захираси, 350 дан ортқ курул ҳамда деяр-ли 170 килограмм гитхандлик моддалари тортиб олинди. Шу йил январь ойининг охи-рида бўлиб ўтган Ўзбекистон Рес-публикаси Ички ишлар вазирли-гининг ҳайъати мажлисида Тош-кент милициясининг фаолиятига ижобий баҳо берилганлиги ҳам бекиз эмас. Лекин хотиржамлик-ка асло ўрин йўқ. 1993 йилда жиноятчиликка қарши ёппасига кураш янада авж олдирилди.

— Иқтисодий соҳадаги Уга-ришлар — хусусий фаолиятнинг жорий қилиниши, хоржий мам-лакатлардан катта миқдордаги молларнинг олиб келиниши, қў-лаб қўшма корхоналар, ширкат-ларнинг ташкил этилиши ва бош-қалар натижасида рақат, ўзини аъравонлик билан кишиларнинг моддий бойлиқларини тортиб олиш ҳоллари учрай бошлади. Биноба-рин, кўп жойларда рақат ҳозир катта муаммо ҳисобланади. Пой-тахтимиздаги аҳвол қандай?

— Кишиларни қўрқитиш ёки бошқа йўллардан фойдаланиш ор-қали уларнинг пул ва моддий бойлиқларини тортиб олиш, ўзини рақат ҳоллари ҳозирда сезилари даражада қамайганлигини таъ-кидлаб ўтиш жоиз. Узонда бор-майлик, 1989 йилнинг ўзида 130 дан ортқ гуруҳ рақат билан шу-ғуллангани учун жиний жавоб-гарликка тортилганди. Утган йи-ли эса рақатдан жабрлангани ха-қида бизга қиммат мувожаат қил-ган бўлса уларнинг барчасининг муҳофазасини таъминладик. Га-шмига қўруқ бўлишнинг учун айрим инсоллари ҳам келтириб ўтишимиз мумкин.

1992 йил 11 апрелда бизга соат 18 лар атрофида Мирзо Улуғбек районидagi хонадонлар-нинг бирдан нотаниш аёл 6 ёш-ли болани ўғирлаб кетганини ха-қида хабар келди.

Орадан бир-икки кун ўтгандан кейин эса нотаниш кишилар бо-лини қайтаришлари учун 1 мил-лион сўм миқдорда пул сўраган-лар. Шаҳар ИИБ жиний-қидирув бошқармасининг маҳусе тезкор гуруҳи тузган репорта биноан «Зе-внит» заводи ёнида жойлашган қаб-ристон олинди. «12а—24» марка-ли автомашинада пул олиш маъ-садига келган тўртта йилити уш-ланди. Уғирланган бола ҳам соғ-саломат ҳолда мазкур машинада экан. У дарҳол ота-онасига қай-тарилди.

1992 йилнинг 3 июнь кунини Тошкент шаҳар ИИБ жиний-қиди-рув бошқармасига пойтахтда яшаётган Свердловск шаҳрининг фуқароси ариза билан мувожаат қилди. Унинг айтишича, 2 июнь кунини нотаниш кишилар унинг 1937 йилда туғилган онасини номаъ-лум томонга олиб кетганлар ва онасини қайтариш эвазига ундан 70 минг сўм миқдорда пул та-лаб қилганлар. Бу ҳам майлику-я, жабрланувчининг сочини қириб ташлаганлар, уни қидирилган даэмол билан азоблаганлар, дўп-послаганлар, тақдирлаганлар.

Жиний-қидирув бошқармаси ходимларининг тадбиркорликлари ва ўз вақтида кўрган чора-тад-бирлари туфайли 3 июннинг ўзи-даёқ юқоридagi жинийнинг амал-га оширган 1961 йили туғилган фуқаро аниқлаиб, қўлга олинди. У барча айбларини бўйига олди. Бу оз вақтдан сўнг унинг шери-ги ҳам ушланди.

Хуллас, ички ишлар ходимлари Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов та-шаббуси билан уюшган жиноятчи-ликка қарши бошланган кескин курашини тўла маъқуллаяптилар. Биз мустақил давлатимиз пойтах-тида тинчлик ва тотувлик барна-роқ бўлиши учун қўлимиздан кел-ган ҳамма ишларни қиламиз.

Сухбатчи ДИШЛОД ИСРОЙЛОВ олиб борди.

Жиноят жазосиз қолмайди ОСОЙИШТАЛИКНИ ТАЪМИНЛАШ — МУҚАДДАС БУРЧ

— Абляким Эрматович, мав-зудан бир оз четга чиққан ҳолда бўлса ҳам куйдаги саволга жа-воб берамиз. Утган йил бош-ланган ва ҳозир ҳам узлуksиз да-вом этаётган жиноятларнинг ол-дини олишга қаратилган «Маж-му» тадбири сезингча кутяган натижани берайитми?

— Ҳар қандай пухта ўйлаб амалга ошириладиган узлуksиз тадбирлар сиқари «Мажму»-нинг ҳам тартибузарликларини жиловлашда самараси катта бў-лади. Бинобарин, бу тадбир нати-жасида илгари очилмай ётган ан-чагина жиноятлар фож этилмоқ-да. Уйда қўрол, ўғрилик моллар ва гитхандлик сарфлаётган шахс-лар аниқланмоқда. Қолаверса, унинг жиноятчиликнинг олдин-олишдаги аҳамиятини яна шу бил-ан ҳам изоҳлаш мумкинки, жиноятчилар, ҳар хил шубҳали шахслар кўчада ўз ёиларида қў-рол олиб юришдан ҳайина бош-лашди. Жўмладан, бўлимиз ҳам ушбу тадбирда қисқа вақт иш-тирон этган бўлса-да, бироқ тўртта жанговар курул — 2 та тўпонча ҳамда иккита қирқма миллитник мусодара этдик.

— Ҳозирги бозор иқтисодиёти муносабатларида ўтиш шариотла-ри жиноятчиликнинг ўсшига ҳам ўз таъсирын кўрсатайитми?

— Дарҳақиқат, мантиқан оғир иқтисодий шариотлар жиноятчи-ликнинг кўпайишига йўл очди-гандек туюлади. Лекин, шунга ало-ҳида таъкидлаш керакики, пойтах-тимиздаги аҳвол инсобан бар-қарор. Шаҳримизнинг тинч, осой-ишта бўлиши учун барча бир та-ну бир жон бўлиб ҳаракат қила-пти, жиноятчиликнинг пайини қирқиш учун ҳамма имкониятлар ишга солинапти. Тўғри, жиноят-лар рўй бериб турган бўлса-да, уларнинг очилиш фоири кўпайи-пти.

Шаҳардаги жиноятларнинг 75 фоири пойтахт жиний-қидирув бошқармаси ва унинг бўлимлари иштирокида очилади. Бундан таш-қари, Қозоннинг бизга қўши-ни бўлган Сариевот, Чимкент ҳу-дудларидаги бир қанча қотиллик-лар, босқинчилик, қароқчиликлар-нинг очилишида ҳам бизнинг ша-ҳар жиний-қидирув бошқарма-сининг ҳиссаси бор.

— Қўнчиликни уюшган жиноятчиликнинг илдиэлари қизиқти-рад. У кўпроқ қайси соҳаларни қамрайди ва моҳияти нимадан иборат?

— Умуман, уюшган жиноятчи-лик ҳалқ ҳўнаглиги, иқтисодиёт, савдо соҳаларида бор. Уюшган жи-ноятчиликка таъриф берганда бу бир гуруҳ. Уларнинг орасида иш-ни ангишловна, уч нарзадан бош-лаб, сўнг машиналарни ўғирлаш-га ўтганлар бор. Шу қабилда маъ-лум миқдорда пул тўплагач, йиған сармоясини «пинҳона иқ-тисодиётга» ташлаб «тижорат»

билан шуғуллаана бошлашади. Бу «пулларнинг тозаланиши» (рус-чада «Отмивание денег») дей-лади.

— Шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси қошида уюшган жи-ноятчиликка қарши кураш бўли-мининг қачон ташкил этилганли-ги, унинг фаолияти ҳақида ҳам тўхталасмиз. Бўлимнинг техника томонидан таъминланиши даража-си қандай? Зеро, биздан бизнинг «Жингул»ларда жиноятчиликнинг хоржий «Мерседес» ва «Вольво»-ларига етиб бўладими, деб тартиб посбобларининг волиганларини ҳам эшитиб қоламиз.

— Бўлимиз 1987 йилнинг август ойида тузилган. Бўлимиз-да ёш, фидойи йилитлар иш-лашади. Баъзан, қалб амри экан-да, ёхуд ҳозир бошқа соҳаларда ҳам кенг имкониятлар очилган бўлса, улар эса шундай хатарли ишга бел боғлашаринди, деган хаёлга ҳам бориб қоламиз. Тех-ник таъминотиимиз масаласига келганда ишга зарур замонавий асбоб-анжомларга эгамиз. Ўз нав-батига барча ходимларимиз замонавий техник воситалардан тўғри фойдаланишни яқин билишади. Машинамиз ҳақида тўхталсак, битта эскироқ «08» маркардаги «Жингул» автомобили ва микро-автобус бўлимизнинг ихтиёрида, хоржий машиналар билан «қоч-ди-қувди» масаласига келганда эса агарда ҳисоб-китоб тўғри олинса жиноятчини қўлга олиш мумкин. Бироқ яқинда қизиқ бир воқеа рўй берди. Ўзбекистон Рес-публикаси Геология вазирлиги қошида ўлкаимиздаги қазилма бой-лиқларни топишга ёрдам бериучи АИШнинг «Ньюманд» фирмаси фаолият кўрсатади. Ана шу фир-мадан Финляндиянинг «Ноки» фирмасида тайёрланган йўлдош-лараро алоқага мулкаланган қимматбаҳо телефон аппарати ўғирланган. Уғриларни икки ой давомида қидирдик. Улардан би-рининг кимлигини аниқлаб инага тушдик. У эса буни сезиб қолиб, уйда ишмай қўйди. Орадан маълум муддат ўтгач, қаерда бў-лишини аниқлаб уни қузатдик. Оғайилари билан «Тойота» ма-шинасида келганда уни ушладик. Урқотқари эса Япониянинг учқур «Тойота»сида қочиб кетишга му-ваффақ бўлишди. У жинийнинг бўйига олди. Телефонни олиб эгасига қайтардик. Москвада ма-хусе тезкор гуруҳ ходимларининг «Вольво», «Мерседес»ларда ю-ришга, очиги ҳавасимиз келди...

Бўлим фаолияти хусусида тўх-талганим бўлса, у ташкил этил-гандан бери ўтган вақт ичиде бир-мунча ишлар қилинди. Шаҳар миқёсида уюшган гуруҳлар, жум-ладан, хонадонларни ўғирлайди-ган, босқинчилик, талоқчилик бил-ан шуғулланадиган жинийнинг гуруҳлар қўлга олинди. Шунга ҳам таъкидлаб ўтиш жоизки, ҳо-

Смоленскда савлат тўкиб турган ушбу меъморилик оби-даси 1812 йилдаги Россия — Франция уруши давридаги ша-ҳар қимматликлари хотирасига ўратилган. Г. Калачик сурати. РТА—ТАСС. Автомобиль бойлик ёки обрў инсонасигина эмас, балки узоқини ёқин қилувчи восита ҳамдир. М. Дилшод ва М. Круткин сурати. РТА—ТАСС. Мухаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ АБОНЕНТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!
Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони ва Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлигининг 1993 йил 1 февралдаги 55-буйруғига мувофиқ
1993 йил 5 февралдан бошлаб янги тарифлар жорий этилди.
Алоқа хизматлари учун нархлар жадалди
республикага бўйсунувчи шаҳарлар ва районлар 15-00
Литва Республикаси ((Вильнюс) 12-00
республикага бўйсунувчи шаҳарлар ва районлар 15-00
Ленинград вилояти (Санкт-Петербург) 15-00
Луганск вилояти 12-00
Львов вилояти 15-00
Магадан вилояти 20-00
Манишюк вилояти (Шевченко) 12-00
Мари Автоном Республикаси (Йошкар Ола) 12-00
Мари вилояти (Мари) 10-00
Минск вилояти 15-00
Могилёв вилояти 15-00
Молдова Республикаси (Кишинёв) 15-00
республикага бўйсунувчи шаҳарлар ва районлар 15-00
Мордва Автоном Республикаси (Саранск) 12-00
Москва вилояти 12-00
Мурманск вилояти 15-00
Навоий вилояти 8-00
Тоғли Қоробог автоном вилояти (Степанакерт) 12-00
Наманган вилояти 5-00
Норин вилояти 10-00
Нахичеван Автоном Республикаси (Нахичеван, Архангелский вилоятининг Неңец автоном округи (Нарьян-Мар) 15-00
Николев вилояти 15-00
Новгород вилояти 15-00
Новосибирск вилояти 12-00
Одесса вилояти 12-00
Орск вилояти 12-00
Оренбург вилояти 12-00
Орёл вилояти 12-00
Уш вилояти 10-00
Павлодар вилояти 12-00
Пенза вилояти 12-00
Пермь вилояти 12-00
Полава вилояти 12-00
Приморье ўлкаси (Владивосток) 20-00
Псков вилояти 15-00
Ровенск вилояти 15-00
Ростов вилояти 12-00
Рязань вилояти 12-00
Самара вилояти 12-00
Самарқанд вилояти 5-00
Сарагов вилояти 12-00
Сахалин вилояти 20-00
Свердловск вилояти (Екатеринбург) 12-00
Шимолый Қозогистон вилояти (Петропавловск) 12-00
Шимолый Осетия Автоном Республикаси (Владикавказ) 12-00
Семипалатинск вилояти 12-00
Смоленск вилояти 15-00
Ставрополь ўлкаси (Ставрополь) 12-00
Суми вилояти 12-00
Сурхондарё вилояти (Термиз) 8-00
Сурхондарё вилояти 8-00
Красноярск ўлкасининг Таймир (Долган-Неңец) автоном округи (Дудинка) 12-00
Талас вилояти 10-00
Толдиқўрган вилояти 10-00
Тамбов вилояти 12-00
Татаристон Автоном Республикаси (Қозон) 12-00
Тошқувоз вилояти 10-00
Тошкент вилояти 5-00
Тверь вилояти 12-00
Тернополь вилояти 15-00
Томск вилояти 12-00
Тува Автоном Республикаси (Кизил) 12-00
Тула вилояти 12-00
Тўғрай вилояти (Орқалик) 10-00
Тюмень вилояти 12-00
Удмуртистон Автоном Республикаси (Ижевск) 12-00
Ульяновск вилояти 12-00
Урал вилояти 12-00
Иркутск вилояти (Усть-Урда) 12-00
Урдайнинг Усть-Урда Бурят автоном округи 5-00
Фарғона вилояти 12-00
Хабаровск ўлкаси (Хабаровск) 20-00
Красноярск ўлкасининг Хакас автоном вилояти (Абакан) 12-00
Тюмень вилоятининг Ханти-Манси автоном округи (Ханти-Манси) 12-00
Харков вилояти 12-00
Херсон вилояти 15-00
Хмельницкий вилояти 15-00
Хоразм вилояти (Урганч) 8-00
Чоржуй вилояти 10-00
Челябинск вилояти 12-00
Черкесск вилояти 15-00
Чернигов вилояти 15-00
Черновиц вилояти 15-00
Чечен-Ингуш Автоном Республикаси (Грозний) 12-00
Чимкент вилояти 10-00
Чита вилояти 15-00
Чувашистон Автоном Республикаси (Чебоксари) 12-00
Магадан вилоятининг Чукотка автоном округ (Анадирь) 20-00
Красноярск ўлкасининг эвенкия автоном округи (Тура) 12-00
Эстония Республикаси (Таллинн), республикага бўйсунувчи шаҳарлар ва районлар 15-00
Жанубий Осетия автоном вилояти (Цхинвали) 12-00
Екүтистон Автоном Республикаси (Якүтск) 20-00
Тюмень вилоятининг Ямал-Неңец автоном округи (Салехард) 12-00
Ярославль вилояти 12-00
Изоҳ. Корхоналар ва ташкилотлар учун «2» коэффицентли тариф қўлланилади. Шошилинч тариф 3 баравар ҳамдали-гина қолади. Имитъили тариф ҳафтаини-иш кунларида маҳаллий вақт билан соат 00 дан 06 гача, яқшанба ва байрам кунларида кеча-ю кундуз амал қилади ва бунда сўзлашува умумий қийматининг 75 фоири тўланади.
ТЕЛЕГРАФ АЛОҚАСИ ХИЗМАТЛАРИ УЧУН БЕЛГИЛАНГАН ТАРИФЛАР:
корхоналар ва муассасалар учун — телеграммалар оддий, битта сўз учун — 3 сўм, шошилинч, битта сўз учун — 11 сўм; — телеграммаларини телеграф орқали тошқирланганлиги тўғрисида билдириш оддий шошилинч — 33 сўм, аҳоли учун — 45 сўм; — телеграммаларини телеграф орқали тошқирланганлиги тўғрисида билдириш оддий шошилинч — 22 сўм, — 45 сўм. Телеграммалар учун белгиланган тариф узармайди. Тарифлар юзасидан маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-27-07, 44-60-06
ШАҲАРЛАРО АТОМАТ ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИНИНГ ЯНГИ ЙЎНАЛИШЛАРИ ОЧИДИ
Йўналишлар Код Маълумотлар бюроси
Ровно 03622 2222, 99111
Луцк 03322 42222
Тернополь 03522 9909111
Нижегород вилоятининг район маркар-лари
Книгиню 83166 21341
Новосибирск вилоятининг район мар-карзлари
Баган 38353 91533
Болотово 38349 22222
Довольное 38354 21277
Коченево 38351 23705
Кочки 38356 22380
Красноозерское 38357 42200
Киштовка 38371 21222
Маслянино 38347 22222
Тогуучи 38340 22100
Убинское 38366 21535
Усть-Тарка 38372 22118
Чани 38367 21222
Черепаново 38345 22222
ШАҲАРЛАРО АТОМАТ ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИДАН ФОЙДАЛАНИШ ҚОИДАЛАРИНИ ЭСЛАТАМИЗ:
Шаҳарлараро автомат боғланиш учун «8» рақамини териб, гудокни кутинг, кейин қақирлаётган шаҳар кодини, телефон рақамини (Тошкент вилоятининг район маркарзларидан ташқари, 5 ёки 6 рақамли телефон номерларида шунга мувофиқ ра-вишда 22 ва 2 рақамларини териб зарур), ёшқа мамлакатдаги абонентни қақир-иш учун «8» рақамини териб, гудокни кут-инг, сўнгра — «10» рақамини, мамлакат кодини, шаҳар кодини, қақирлаётган а-бонент телефон рақамини териб лозим. Агар 40 секунд ичиде боғланиш амалга ошмаса, телефон гўшанини қўйиб, керак-ли рақамларни қайтадан теринг. Шаҳарлараро ва халқаро автомат теле-фон алоқаси юзасидан маълумотлар олиш учун 44-39-31 телефонига қўнжроқ қилиш мумкин.
КОРХОНАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР ВА БИРЛАШМАЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!
Тошкент телеграф-телефон станцияси куйдагиларни сотади:
— 1981 йилда чиқарилган, ишга яроқли ПА—80 перформаторлари 2 дона. Маълумотлар олиш учун телефон: 33-59-80;
— ЭХМ ЕС-1033 ускунаси. Маълумотлар олиш учун телефон: 44-30-70. Баҳоси — шартномавий.
ХўРМАТЛИ 33-АТС ВА 91-АТС АБОНЕНТЛАРИ
Ускуналарни алмаштириш муносабати билан 91-АТС абонентларининг — 1 мартгача, 33-АТС абонентларининг — 30 мартгача шаҳарлараро ва халқаро автомат телефон алоқасига («8»га) чиқиши қийинлашади. Тошкент телеграф-телефон станцияси.

Ўзбекистон Маданият ишлари вазирлиги М. ҚОРИҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ
ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ САРОИДА
27 февраль соат 18.00 да
Ўзбекистон, Туркменистон ва Қорақалпоғистон халқ артисти
Бобомурод ҲАМДАМОВ
КОНЦЕРТИ
Концертда раққосалар Муассар ПИРМЕТОВА, Элмира НОРБОВЕВА қатнашади.
Концерт дастурини Эткир СИДДИҚОВ олиб боради.
Чипталар Халқлар дўстлиги саройида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда. Жамоа бўлиб келиш учун буюртмалар қабул қилинади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШКИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ МИЛЛИЙ БАНКИ ТОШКЕНТ БЎЛИМИ
қуйдаги мутахассисликларга танлов эълон қилади:
• пул муомаласи бўйича мутахассислар;
• кредитлаштириш бўйича мутахассислар;
• ҳужуқшунос маслаҳатчи;
• хусусий ЭХМ лар операторлари.
Сизни ниҳоятда қизиқарли ва келажаги порлоқ иш қутмоқда!
Манзилимиз: Т. Шевченко кўчаси, 29-уй.
Телефонлар: 54-38-18, 54-16-93